

Busevacuatie

Doelgroep

Alle kinderen van de kleuter- en lagere school.

Lesdoel

De kleuters

- kunnen onder begeleiding veilig een bus evacueren.

De leerlingen

- kunnen veilig een bus evacueren.

Materiaal

- Een stoel voor elke leerling
- Één of twee lage krukjes
- Voorwerpen van voertuigen
- Groene, rode, gele en blauwe armbandjes voor de kleuters
- Chronometer

Vlaanderen
is veiliger verkeer

VSV
IEDEREEN MEE
VOOR VEILIG VERKEER

Beginsituatie

Veilig en snel een bus evacueren lukt op een simpele manier, maar die moeten de kinderen wel gewoon zijn. Je begint dus best al in de kleuterschool met het aanleren van het uitstappen uit een autocar. Als de leerlingen bij elke busuitstap dezelfde manier gebruiken zal dit voor hen een automatisme worden. Wanneer het er dan echt toe doet om zo snel mogelijk uit te stappen zal dit dan ook vlotter verlopen. In deze lesfiche vind je meer uitleg en oefeningen om de leerlingen te trainen

Les

Lesverloop

Vooraf

Je brengt deze les best kort voor de leerlingen in het echt op uitstap gaan met een autocar. Zo zit het ingeefende systeem nog vers in het geheugen en kan je er tijdens de uitstap makkelijker op oefenen.

Info voor de leerkracht:

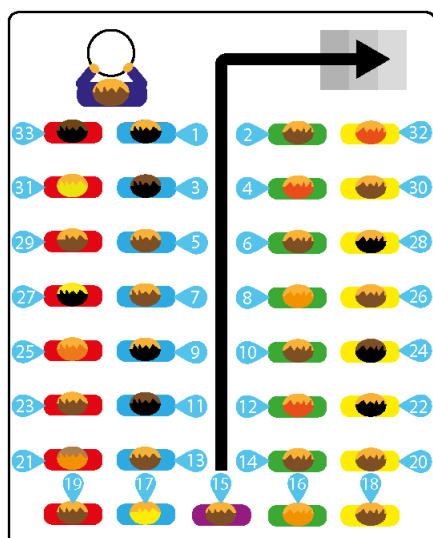
Bij het uitstappen van een bus staan eerst de leerlingen recht die aan het gangpad zitten. Wanneer zij aan het uitstappen zijn schuiven de leerlingen die aan de kant van het raam zitten een stoel op zodat ze aan de kant van de gang komen te zitten. Dan sluiten zij van achter naar voren aan bij de rij uitstappen de kinderen. De leerling die rechts vooraan naast het raam zit verlaat als laatste de bus omdat hij bij brand het langste zuurstof heeft.

Zie afbeelding 1, 2 en 3.

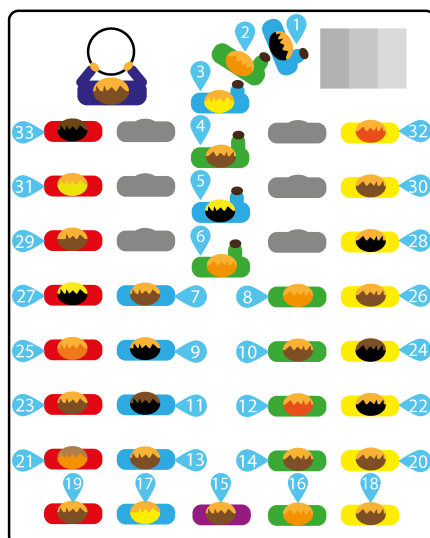
Op de meeste autobussen zijn er twee deuren beschikbaar. De leerlingen stappen dan uit via de eerstvolgende deur die zich voor hen bevindt.

Zie afbeelding 4, 5 en 6.

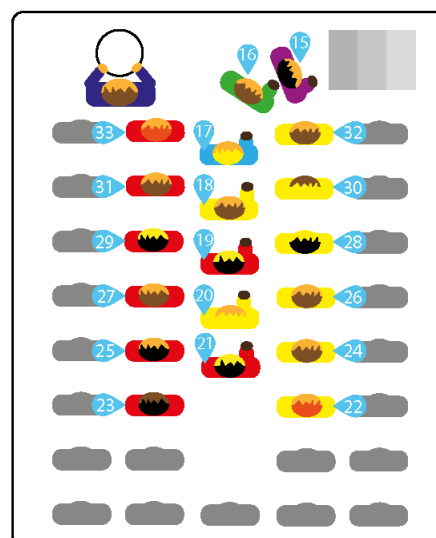
Afbeelding 1

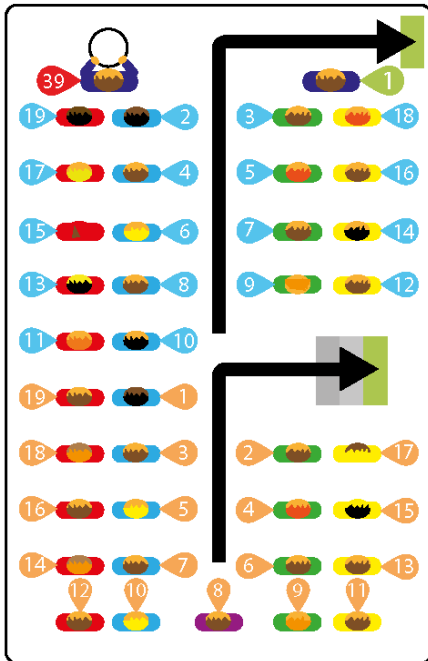
Afbeelding 2

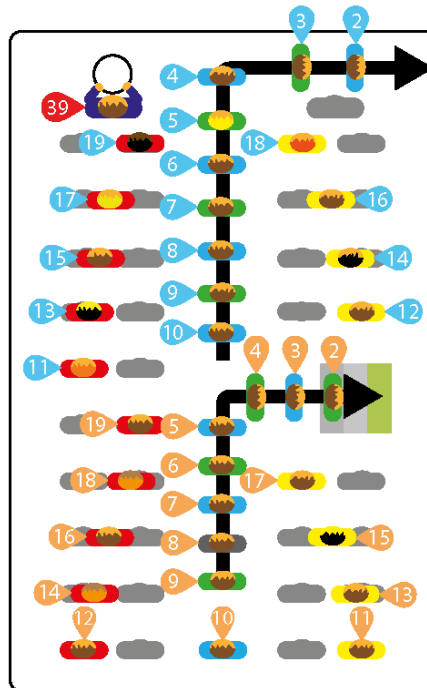
Afbeelding 3

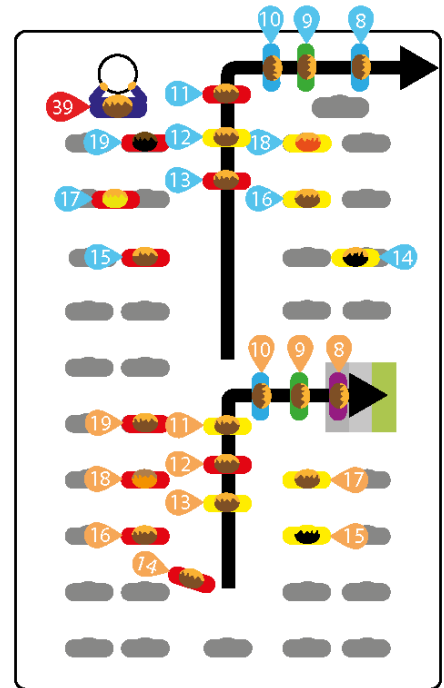
Afbeelding 4

Afbeelding 5

Afbeelding 6

Verder in deze les vind je oefeningen en spelletjes om dit systeem met de kleuters in te oefenen. Hieronder sommen we nog enkele tips op voor de begeleider op de bus:

- Kijk de evacuatiemogelijkheden na wanneer je de bus opstapt:
 - ➔ Waar zijn de nooduitgangen?
 - ➔ Hoe kan je de deuren openen bij noodgevallen?
 - ➔ Waar zijn de noodhamers en op welke plaats kan je een raam inslaan?
- Ga zelf links vooraan tegen het gangpad zitten. Zo zie je goed wat er in de bus gebeurt en kun je kleuters snel begeleiden tijdens het afstappen.
- Als je met twee of meer begeleiders bent, zorg dan dat je telkens de eerste persoon bij de deur bent zoals aangegeven op tekening 4.
- Laat bij korte ritten de kleuters alles aanhouden (jas, zwemzak of rugzak).
- Bij lange ritten kan de bagage onder de stoel of in het bagagerek gelegd worden.
- Laat kinderen die moeilijk te been zijn dicht bij één van de uitgangen aan het gangpad zitten.
- Breng extra begeleiders (bv (groot-)ouders) op de hoogte van de evacuatietechniek.

Oefenen met kleuters

Zet voor de les in een grote ruimte (bv de refter of turnzaal) verschillende stoelen klaar in twee dubbele rijen, zoals een bus. Zet een laag krukje op de plaats van de deur om het uitstappen te kunnen simuleren. Je kan kiezen voor een opstelling met één of twee deuren, zoals in de tekeningen weergegeven. Kies voor de opstelling die de kleuters in het echt ook meemaken.

Hou met je kleuters een kringgesprek over voertuigen.

- Welke voertuigen kennen jullie al?
- Zijn er voorbeelden van voertuigen in onze klas?

Laat de kleuters op zoek gaan in de klas en de voorbeelden in het midden van de kring leggen. Bv speelgoedauto's en andere -voertuigen, tekeningen van voertuigen, knuffels van voertuigen, een mat waar voertuigen op staan, ...

Groeppeer de verzamelde voertuigen per soort (fietsen, auto's, bussen, vrachtwagens, vliegtuigen, ...)

- Met welke voertuigen hebben jullie al meegereden?

Laat enkele kleuters hun ervaringen vertellen. Vertel daarna dat ze soms met heel de klas samen op een voertuig zitten wanneer ze met de school ergens naar toe gaan, bv naar de zwembles.

Met welk voertuig is dat? Laat ze de bus aanduiden.

Vertel dan dat ze vandaag gaan leren om juist en veilig uit een bus te stappen.

Op- en afstapspel:

De kleuters zitten verspreid in de klas. Jij bent busschauffeur rijdt met een fictieve bus door de klas. Willekeurig stop je bij een kleuter en tikt hem aan. De kleuter stapt dan in de bus. Hij gaat achter jou staan en volgt je door de klas. Je kan bij een 'halte' kleuters laten opstappen, maar ook vragen wie er wil afstappen. Zorg ervoor dat alle kleuters aan bod komen. Je kan eventueel ook eens een kleuter voor chauffeur laten spelen.

Op het einde laat je alle kleuters op de bus stappen en ga je met de klas naar de ruimte waar je de stoelen hebt klaargezet.

Met de bus naar ...:

Laat alle kindjes opstappen over het lage krukje en gaan zitten op de stoelen. Ga zelf op de plaats van de chauffeur zitten. Vraag de kleuters hun gordel vast te maken (doe dat zelf ook met overdreven gebaren) en een bestemming te kiezen en 'rij' er vervolgens naartoe. Bij 'aankomst' draai je je om op je stoel en vertel je dat we samen veilig gaan leren uitstappen. Vraag de kleuters of ze weten waarom we zouden moeten leren. Geef nu alle kindjes een gekleurd armbandje (rood, blauw, groen of geel zoals aangegeven op de tekeningen).

Laat nu alle kindjes hun gordel 'losmaken'. Als je in het echt op een bus de kleuters altijd helpt met hun gordel, doe dat dan nu ook. De kleuters met een blauw of groen armbandje staan recht en gaan vervolgens op een rij in het gangpad staan. Zij mogen nu rustig de 'bus' uitstappen over het krukje en in een enkele rij naast de bus gaan staan. Wanneer de kindjes met een blauw of groen armbandje aan het uitstappen zijn schuiven de kindjes met een rood en geel armbandje een stoel op, zodat ze nu ook aan de kant van het gangpad zitten. Zij sluiten achter de blauwe en groene kindjes aan, van achter naar voor. Wanneer de kindjes met de rode en gele armbandjes uit de bus zijn gestapt gaan ze in volgorde naast de rij uitgestapte kindjes staan. Zo heb je meteen een dubbele rij om je verder te verplaatsen.

Ben je met twee begeleiders? Oefen dat dan ook zo in met de kleuters

Herhaal deze oefening een aantal keren. Bouw daarbij de oefening in moeilijkheid op. Je kan deze opbouw het beste verspreiden over verschillende dagen.

1. De kleuters gaan bij het instappen steeds terug op dezelfde stoel zitten.
2. De kleuters met een blauwe of groene en rode of gele armband gaan bij het instappen steeds aan de raam- of gangkant zitten, maar dat hoeft niet meer dezelfde stoel te zijn. Zo oefenen ze vanuit dezelfde functie.
3. De kleuters dragen nu niet zelf het gekleurde armbandje, maar deze worden aan de stoelen vastgemaakt. Ze mogen bij het instappen zelf kiezen waar ze zitten. Ze hebben dus niet altijd dezelfde functie, maar kunnen aan hun stoel zien wanneer ze moeten rechtstaan.
4. De kleuters dragen nu hun jas en rugzak of zwemzak tijdens de oefening.

Oefenen met oudere leerlingen

Observeer de klas op een moment wanneer jullie de bus gebruiken, zonder dit aan te kondigen. Maak met een chronometer een tijdopname van het uitstappen van de bus.

Na deze busuitstap hou je met de leerlingen een leergesprek in de klas. Je kan daarbij de volgende vragen stellen:

- Wie van jullie heeft er al eens een auto-ongeval meegemaakt?
- Wie heeft er al eens een ongeval meegemaakt met een bus?

Bij een ongeval moeten we zo snel mogelijk de bus kunnen verlaten. We hebben net de bus gebruikt om naar ... te gaan. Ik heb eens getimed hoelang wij er over deden om de bus te verlaten en dat was ... (geef de tijd mee). Ik denk dat we dat beter kunnen doen.

Oefening 1:

Ga met de klas naar een ruimte waar je met stoelen een bus kan namaken (bv een refter). Zet samen met de leerlingen de stoelen juist. Kies voor de opstelling die voor jullie school het meeste van toepassing is: met één of twee deuren zoals we in de tekeningen bovenaan hebben weergegeven. Zorg ervoor dat de middengang maar net zo breed is als een persoon en zet een krukje aan elke 'uitgang' om het trapje te simuleren

Laat vervolgens de leerlingen instappen, op een stoel gaan zitten en hun gordel aandoen. Vraag hen of ze een goede manier weten om snel uit een bus te stappen. Laat verschillende leerlingen aan het woord.

Leg daarna uit dat, om snel uit te stappen, we met z'n allen moeten 'ritsen'. Weet iemand wat dat is?

Ritsen is het beurtelings invoegen van voertuigen, of in dit geval personen, om van twee rijen naar één rij te gaan.

Vertel dat alle leerlingen die op een stoel aan het gangpad zitten mogen rechtstaan. Zij gaan nu ritsen zoals aangegeven op de tekeningen. Wanneer de rij naar buiten stapt schuiven de leerlingen die aan de raamkant zitten al een stoel op zodat zij aan de gangkant komen. Deze leerlingen sluiten van achteren naar voren mee aan in de rij. Geef aan de eerste leerling die uitstapt ook mee waar hij moet gaan staan. Op die plaats kan de hele klas zich verzamelen.

Laat de leerlingen opnieuw opstappen om het uitstappen nogmaals te oefenen. Deze keer gebruik je de chronometer en vertel je hen hoe lang ze erover deden. Herhaal deze oefening nog een paar keer tot de leerlingen de techniek kennen, op welke plaats ze ook zitten. Bekijk ook of er geen stoelen verschoven zijn na het uitstappen. In een echte bus moet je ook door een smalle gang, dus dat moeten ze nu ook kunnen zonder stoelen te verschuiven.

Oefening 2:

Wanneer je met een klas op uitstap gaat slingert er meestal heel wat materiaal rond in de bus. Jassen en sjaals worden uitgedaan, rugzakjes liggen overal, ... Dit zorgt voor heel wat hindernissen wanneer je plots een bus moet evacueren. De leerlingen moeten dus leren om deze netjes weg te bergen zodat ze nog zo veel mogelijk bewegingsvrijheid hebben.

Laat de leerlingen hun jassen aandoen en hun boekentas en/of zwemzak/turnzak meebrengen. Ze stappen in de fictieve bus zonder dat je verteld hebt wat ze er mee moeten doen. Laat ze even een babbeltje met elkaar maken voor je plots roept: 'Er is een auto tegen ons gebotst, we moeten zo snel mogelijk uitstappen!' Time met een chronometer hoe lang ze er over doen. Stel daarna de volgende vragen:

- Wie heeft zijn tas mee naar buiten genomen of wie heeft zijn tas achtergelaten op de bus?
- Wie is er gestruikeld over een tas?
- Was het drummen om naar buiten te gaan of ging het vlot?
- Op welke manier zouden we dit vlotter kunnen doen?

Laat alle leerlingen opnieuw hun materiaal nemen en 'instappen'. Nu zorgen ze ervoor dat ze hun tas weggleggen onder hun stoel. Jassen of sjaals blijven aan. Time opnieuw het uitstappen met de chronometer. Herhaal de oefening indien nodig.

Oefenen met een echte bus

Alle vaardigheden die je met de kleuters of leerlingen hebt geleerd in de school pas je steeds toe wanneer je echt met een bus op uitstap bent. Breng de chauffeur en eventuele extra begeleiders op de hoogte van de oefening. Door elke keer op de zelfde manier uit te stappen wordt dit voor de leerlingen een gewoonte.

Bronnen:

- Lesfiches 10op10, provincie Antwerpen.
- <https://www.icb-institute.be/train-the-trainer/>

